

Newsletter DallBogg Pensions

София, 20 ноември 2021 година

**Да се погрижим за парите си навреме:
възможни ли са 4%-ви годишни
нискорискови тегления в третия стълб на
пенсионното осигуряване в България през
следващите десетилетия?**

Интересът към отговора на този въпрос се увеличава многократно поради факта, че днес в България спестяванията на гражданите само в банките надхвърлят 60 млрд. лв. Същевременно продължаващата пандемия, глобалната трансформация, политическата несигурност, галопиращата инфлация (признати 4,6% по данни от НСИ¹ в края на октомври 2021 г.) и растящата безработица са източници на голяма тревога в цялото общество и на първо място изниква въпросът: какво ще стане с нашите спестявания? Депозирани в банка, те не само че не носят доходност, а се стопяват всекидневно. Изборът на допълнителен доброволен фонд към пенсионноосигурително дружество е без алтернатива като сигурен дом на нашите пари.

Дори традиционното инвестиране в жилища и други недвижими имоти отстъпва на този избор поради астрономическите цени и растящата несигурност в натоварения с масови спекулации пазар, необходимостта от постоянни разходи и непредвидимост в управлението на имотите и ремонтите.

Доброволното пенсионно осигуряване е една от най-сигурните и най-далновидните форми на спестяване и инвестиране, защото гарантира законова защита на осигурените лица чрез строго регламентирано управление на техните пари и висока сигурност за доходите в дългосрочна перспектива. Според Министерството на финансите² акумулираните активи в допълнителните задължителни и доброволни фондове ще продължават, неслучайно, да растат. Към края на второто тримесечие на 2021 г. в системата на допълнителното пенсионно осигуряване са акумулирани нетни активи на стойност около 18,5 млрд. лв.³ Освен това осигурените лица винаги знаят какво се случва с парите им, като следят движението по своята индивидуална партида, както и общата доходност на фонда. Пенсионноосигурителните дружества са длъжни всяка година да предоставят писмена информация за средствата по всяка индивидуална партида и постигнатата доходност при тяхното управление.

Ето защо, принципът на „ранните птици“ е валиден в пълна сила: колкото по-навреме започнат спестяванията и вложенията в доброволен пенсионен фонд, толкова повече средства ще натрупа осигуреното лице и толкова по-висока допълнителна пенсия ще получава. И така, от десетилетия в Европа и особено в Съединените щати се счита, че прилагането на правилото за курс на 4% годишни нискорискови тегления от натрупаните индивидуални осигурителни партиди в допълнителните доброволни пенсионни фондове – всяка година след пенсиониране в продължение на 30 години – е сериозно доказателство за дългосрочна далновидност и, по-важно, на жизнена икономическа среда. Дали това правило, създадено от Уилям Бенген през 1990 г., остава практически валидно за планиране на индивидуалните финанси в новите икономически условия и особено в България, е въпросът, днес, пред нас, в настоящия анализ.

² Финансов сектор: оценки и очаквания #2/#3/2021, Министерство на финансите, ISSN 2367-4733

³ www.fsc.bg

Третият стълб на пенсионното осигуряване в страната се реализира чрез осигурителни / спестовни вноски и в допълнителните доброволни пенсионни фондове (или ДПФ, вж. също КСО, глава 21, чл. 214 и сл.)

- Осигуряването в **доброволен пенсионен фонд на лицата над 16 години** е дългосрочна инвестиция. По-ниската доходност, поради различни икономически или политико-икономически фактори – ако се случи в даден период – със сигурност се компенсира успешно с течение на времето.
- Без допълнителни условия и такси, осигурените лица сами и независимо определят размера на вложенията и могат да го променят по всяко време.
- Вноските могат да бъдат еднократни, месечни, годишни или на друг период и при временно прекъсване или спиране на внасянето на осигурителни вноски, правата на осигурените лица не се нарушават.
- Правото за пенсия в **доброволен пенсионен фонд** не е обвързано с изискването за стаж, а се придобива при навършване на възрастта за пенсиониране по чл. 68, ал. 1 от Кодекса на социалното осигуряване (КСО) или до 5 години преди навършване на тази възраст.
- За направените вноски в доброволен пенсионен фонд се ползва **данъчно облекчение в размер до 10% от годишната данъчна основа**.

- Пенсиите, отпускани от фондовете за допълнително пенсионно осигуряване – задължителни и доброволни – не подлежат на данъчно облагане.

- Държавата регулира и надзирава управлението на средствата в пенсионните фондове и са въведени сериозни ограничения в какви активи да инвестират. Не се допускат инвестиции във високорискови финансови инструменти. Портфейлът на пенсионните фондове е консервативен. Двугодишното стандартно отклонение на реализираната доходност се движи между 1,59% и 10,91%⁴. С парите на осигурените лица не могат да се предоставят заеми или гаранции.

- КСО защитава пенсиониращите се, а таксите, събирани от ДПФ, са изцяло компенсирани чрез ползваните данъчни облекчения и разбира се, благодарение на доброто управление на вложените средства.

- Всяко от осигурените лица има индивидуална партида, а натрупаната сума по всяка индивидуална партида не подлежи на принудително изпълнение (остава несеквестрируема) от съдебен изпълнител и се наследява. Наследниците или надарените от починалото осигурено лице имат право да получават наследствена пенсия или да изтеглят средствата от неговата индивидуална партида в доброволния пенсионен фонд.

- Натрупаните средства по индивидуалната партида могат да бъдат изтеглени по всяко време, включително и преди придобиване на право на пенсия при определени условия.

На практика анализът се свежда до отговор на следния примерен въпрос: ако в началото на моето пенсиониране имам натрупани 100 000 лв. в ДПФ, ще мога ли всяка година през моя пенсионерски (трудоово неактивен) живот да тегля по 4 000 лв. годишно (333 лв. месечно) и така 30 години (разбира се, в допълнение на пенсиите от първи и втори стълб)?

Освен растящата безработица и рекордната инфлация, новите високи цени на акциите на международните финансови пазари правят положителния отговор на въпроса все по-труден. Досегашната висока доходност на инвестициите в европейски и български акции на фондовите борси трудно може да се поддържа през следващите десетилетия. Ръстът на брутния вътрешен продукт (БВП) на България не е впечатляващ и е под сериозен натиск, особено без решаващи икономически реформи и въпреки парите от Европа по Плана за възстановяване. В Европа и България, обаче, е въведен и успешно работи задължителен и доброволен допълнителен модел на всеобщо здравно осигуряване и това, заедно с факта, че в НЗОК има натрупан резерв и икономия от гласувания последен бюджет, е важен стабилизиращ фактор в нашия анализ.

Инфлацията и нулевите (или отрицателни) лихви по депозитите „изяждат“ спестените пари в банка (или още повече, „под дюшека“). По-възрастните работници (около и над 55 години) изпитват сериозни затруднения да намерят работа и след 12-месечна регистрация в бюрата по труда се превръщат в дългосрочно безработни. По-тревожна е статистиката, че сред дългосрочно безработните в България са и лица под 35 години. Бизнесът и предприемачите в условията на икономическа стагнация са по-предпазливи и така депозитите на гражданите остават нереализирани на паричния пазар. Очевидно доходността по спестовните партиди на осигурените лица в ДПФ е поставена пред изпитание, но остава много по-висока от депозитите в банките.

⁴ WWW.FSC.BG (СТАНДАРТНО ОТКЛОНЕНИЕ ЗА 2019 Г. И 2020 Г.)

Основният проблем пред централните банки в Съединените Щати и Европа е стагфлацията (едновременно икономическа стагнация и растяща инфлация), защото традиционното вдигане на лихвите като инструмент за обуздаване на инфлацията няма да постигне резултат. По-скоро ще задълбочи кризата чрез обезсърчаване на инвестициите в нови работни места и ще доведе до още по-висока безработица.

Разбира се, с ясната уговорка, че различните ДПФ се управляват различно ефективно и плановете и целите на отделните осигурени лица са различни, ние считаме, че редуциране на правилото от 4% до 3,3% годишно през следващите години би било далновидно консервативно очакване и биха довели до по-адекватно планиране при управлението на многобройните рискови фактори, породени от високата непредвидимост в развитието на процесите и борбите на пазарните сили. С други думи, в примера със 100 000 лв. натрупана партида в ДПФ, в началото на пенсионирането може сигурно да разчитате на 3 300 лв. годишно или 275 лв., а не (както досега) механично на 333 лв. месечно, за да сте сигурни, че няма да останете без средства за подпомагане на ежедневието/ в продължение на 30 години. Разбира се, тези суми са само допълнителни към пенсиите от първия и втория стълб и от други източници, а тегленията могат да бъдат ускорявани, забавяни, увеличавани и наследявани, както отделно изяснихме.

Нашият оптимистичен сценарий е, че ако към момента на пенсиониране дадено лице има 100 000 лв. по индивидуалната си партида във фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване, то ще може да получава през следващите 30 години допълнителна пенсия от 473 лв. при месечно изплащане, при годишна доходност от запазена 4%⁵. Ако пък реши да тегли парите

⁵ В зависимост от постигнатата доходност от инвестирането на средствата на ДПФ „ДаллБогг: Живот и Здраве“ стойността на един дял се увеличава или намалява, в резултат на което се увеличава или намалява и размерът на средствата по индивидуалната партида, като при осигуряване във фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване Дружеството не гарантира на осигурените лица положителна доходност и запазване на пълния размер на внесените средства.

си веднъж годишно, в края на годината, то ще получи 5 783 лв. При смърт на осигуреното лице, неизплатената част от индивидуалната партида се получава от наследниците.

Според здравословното състояние и очакваната продължителност на живота, сумите на гарантираните приходи от първи и втори стълб или други източници (като наеми или преподаване на уроци, например), осигурените лица могат да си позволят годишни тегления от ДПФ над 4%-то правило с ясното съзнание, че без нови вноски сумата по партидата може и да не стигне за тегления към края на 30 годишния период, предмет на анализа. Решаващият фактор за подобно решение ще е моментното ниво на потребителските цени година по година, месец по месец.

Ако в момента даден човек разполага със сумата 100 000 лв., която търси да защити от стопяване, той може да я вложи във фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване. В годините до пенсиониране може да прави допълнителни вноски, когато има възможност и желание, или да не влага повече. Осигуреното лице може да започне да тегли парите си 5 години преди навършване на възрастта за пенсиониране и тогава получаваният доход няма да се обявява в данъчната му декларация и съответно за него няма да се дължи данък.

Ако времето до пенсионна възраст е повече, пак може да разполага с парите си, но тогава ще трябва да обявява за данъчни цели получения доход от ДПФ. В случай че разполага с по-голяма сума, която иска да спаси и защити от обезценяване и стопяване, може да я вложи в ДПФ и да тегли само доходността, а сумата, която е вложена, да стои в същия непокътнат размер. ДПФ предлага максимална гъвкавост и удобство.

Newsletter DallBogg Pensions

Група за анализи и прогнози към Допълнителния доброволен фонд

Внимание: *Нашата прогноза е напълно независима, необвързваща и не представлява в никакъв случай форма на търговско предлагане или подтикване към избор на допълнителен доброволен фонд за спестяванията на осигурените лица. Посочените резултати нямат по необходимост връзка с бъдещи резултати.*

„ПОД ДаллБогг: Живот и Здраве“ е част от фирмената група на Търговска Лига – с тридесетгодишни традиции в здравеопазването и застраховането. „Чайкафарма Висококачествените Лекарства“ – производство на генерични лекарства за лечение на социално-значими заболявания с 1 млрд. лв. пазарна капитализация на БФБ; Български Кардиологичен Институт – 5 специализирани кардиологични и 2 високотехнологични многопрофилни болници „Сърце и Мозък“ в Плевен и Бургас, 15 медицински центъра; ЗАД „ДаллБогг: Живот и Здраве“ – най-динамично развиващата се българска застрахователна компания и едноличен собственик на капитала на пенсионноосигурителното дружество.

**БЪЛГАРСКИ
КАРДИОЛОГИЧЕН
ИНСТИТУТ**

ЧАЙКАФАРМА
ВИСОКОКАЧЕСТВЕНИТЕ ЛЕКАРСТВА

